

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24Co/220/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2305207737
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 06. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2013:2305207737.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Spálová a členov senátu: JUDr. Magdaléna Krajčovičová a JUDr. Eva Barcajová, v právnej veci navrhovateľa: Štátny fond rozvoja bývania, Bratislava, Lamačská cesta 8, IČO: 31 749 542, proti odporcom: 1. Y. V., nar. XX.X.XXXX, bytom T., U. XXX, 2. Y. U., nar. XX.X.XXXX, bytom T., V. Z. XX/X, zastúpenému advokátkou: JUDr. Mária Habalčíková, so sídlom Prievidza, Bakalárska 4, 3. Y. S., nar. XX.X.XXXX, bytom T., R. XXX/X, zastúpenému advokátkou: JUDr. Jana Bezáková, so sídlom Prievidza, Bakalárska 4, o zaplatenie 24.199,01 Eur (729.019,50 Sk), na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Galanta zo dňa 26.1.2007 č.k. 16C/75/2005-125, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo vzťahu k odporcovi 3. m e n í nasledovne:

Odporcovia 1., 2. a 3. s ú p o v i n n í zaplatiť navrhovateľovi 24.199,01 Eur a náhradu trov konania 45,97 Eur, všetko do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia s tým, že plnením jedného z odporcov zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných odporcov.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd odporcovi v 1. rade uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 729.019,50 Sk a trovy konania 1.385,- Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Voči odporcom 2. a 3. žalobu zamietol. Zároveň navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť na účet advokátky JUDr. Bezákovej trovy konania vo výške 115.577,- Sk a 16.737,- Sk 19% DPH a na účet JUDr. Márie Habalčíkovej 64.814,- Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie prvostupňový súd právne odôvodnil ust. § 261 ods. 4, § 263 ods. 1, § 311 ods. 1, § 344, § 351 ods. 1 a § 349 ods. 1 Obchodného zákonníka, ako i ust. § 544 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, vecne potom tým, že vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že v zmluve o poskytnutí príspevku pre prípad odstúpenia od zmluvy nie sú obsiahnuté voči odporcom 2. a 3. žiadne záväzky, smeruje výlučne voči žalobcovi v 1. rade (zrejme proti odporcovi v 1. rade). Keďže navrhovateľ riadne odstúpil od zmluvy a keďže ide o kogentne upravený obchodný vzťah, súd žalobu voči odporcom 2. a 3. ako nedôvodnú zamietol. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. a navrhovateľovi priznal ich náhradu voči odporcovi 1 vo výške 1.385,- Sk predstavujúcich cestovné z Bratislavy do Galanty a späť osobným motorovým vozidlom podľa vyčíslenia v odôvodnení rozhodnutia. Súd tiež priznal náhradu trov konania úspešným odporcom 2 a 3 voči navrhovateľovi s poukazom na § 142 ods. 2 a § 149 ods. 1 O.s.p., ktorých výška je bližšie vyčíslená v odôvodnení rozhodnutia.

Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ odvolanie, ktorým sa domáhal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a zaviazal odporcov v 1. až 3. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľovi žalovanú sumu ako i náhradu trov konania tým, že plnením jedného z odporcov

zaniká do výšky plnenia záväzkov ostatných, prípadne aby zrušil odvolaním napadnutý rozsudok a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Poukázal na to, že predmetná zmluva uzavretá medzi účastníkmi je uzavretá podľa Obchodného zákonníka, ktorý upravuje zmluvu o úvere a z obsahu i účelu zmluvy pritom jednoznačne vyplýva, že sa jedná o zmluvu o úvere. Poukázal na to, že po odstúpení od úverovej zmluvy povinnosť odporcu 1 vrátiť plnenie z nej nezaniklo a nezanikol teda ani záväzkov odporcu 2 a 3 z titulu ručiteľského záväzku. Keďže trvá zabezpečenie pohľadávky, niet dôvodu predpokladať, že zaniklo samo zabezpečenie. Podľa odvolateľa nedošlo tým ani k zmene na pohľadávku z bezdôvodného obohatenia. Odvolateľ pritom poukázal na rozhodnutie NS SR 4Obo 102/99.

Žiaden z odporcov odvolací návrh nepodal. Odporca 1. sa k odvolaniu navrhovateľa písomne nevyjadril.

Odporca 2. vo svojich vyjadreniach k odvolaniu navrhovateľa žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu potvrdil. Podľa neho súd vykonal všetko potrebné dokazovanie, skutkový stav dostatočne a spoľahlivo zistil a následne aj vecne správne rozhodol. Pre prípad úspechu si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania. Zároveň vyslovil súhlas s tým, aby odvolací súd rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania.

Odporca 3. vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa prostredníctvom svojej právnej zástupkyne poukázal na to, že v konaní bolo preukázané, že v zmluve o poskytnutí príspevku pre prípad odstúpenia od zmluvy z dôvodu neplnenia zmluvných povinností odporcom 1, neboli upravené žiadne záväzky voči odporcovi 3. Preto zánikom zmluvy v dôsledku odstúpenia od nej zanikol aj záväzkov žalovaných odporcov 2 a 3 ako ručiteľov. Vzhľadom na to je toho názoru, že okresný súd vo veci rozhodol správne a preto žiada, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil a odporcovi 3 priznal i náhradu trov konania. Odporca 3 zároveň vyslovil súhlas s tým, aby odvolací súd vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania.

Právna zástupkyňa odporcu 3 vo svojom písomnom vyjadrení k veci z 15.1.2007 vyslovila názor, že predmetný právny vzťah sa nemôže spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka, keďže predmetná zmluva uzavretá medzi účastníkmi nie je úverovou zmluvou. Poukázala na to, že i v prípade, že by bol predmetný vzťah posúdený podľa Obchodného zákonníka, podľa § 311 ručenie zánikom záväzku zaniká, pričom samotná zmluva ručiteľský záväzkov v prípade odstúpenia od zmluvy nerieši.

Na základe podaného odvolania Krajský súd v Trnave ako súd odvolací rozhodol vo veci rozsudkom zo dňa 23.1.2008 č.k. 24Co/295/2007-161 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a odporcom v 1. až 3. rade uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 729.019,50 Sk a náhradu trov konania 1.385,- Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných.

Na základe dovolania odporcu 3 Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 29.3.2012 č.k. 5Cdo/120/2010 rozsudok Krajského súdu v Trnave zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Argumentoval tým, že predmetná zmluva o poskytnutí podpory podľa zák. č. 124/1996 Z.z. o štátnom fonde rozvoja bývania obsahuje podstatné náležitosti úverovej zmluvy. Záväzkové vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečení záväzku z úverovej zmluvy, ktorá je tzv. absolútnym obchodom, sa spravujú Obchodným zákonníkom a jeho použitie na tieto vzťahy nemôžu účastníci vylúčiť ani dohodou. Pre vzťahy, ktoré sa podľa § 261 spravujú Obchodným zákonníkom, si účastníci nemôžu ani dohodnúť, že ich vzťah sa bude spravovať iným zákonom, napr. Občianskym zákonníkom, lebo ust. § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka je ustanovením kogentným. Ďalej dovolací súd zdôraznil, že právny úprava kladie na platnosť právnych úkonov mnohé požiadavky a ich nesplnenie sankcionuje neplatnosťou samotného právneho úkonu, pričom osobitne poukázal na ust. § 39 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je neplatný právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu, alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom. V ďalšom Najvyšší súd SR poukázal na čl. VII. zmluvy o poskytnutí podpory, z ktorého vyplýva, že účastníci konania si aj napriek kogentnej povahe § 261 Obchodného zákonníka zabezpečili poskytnutú podporu ustanoveniami Občianskeho zákonníka a odvolací súd sa pri rozhodovaní predmetnej veci nevyssporiadal s touto skutočnosťou, neposúdil zmluvu aj z hľadiska

ust. § 39 Občianskeho zákonníka a nezohľadnil ani ďalšie na spomínanú skutočnosť nadväzujúce následky, teda neposúdil a nevyjadril názor na prípadnú neplatnosť vyššie uvedeného právneho úkonu a to buď celého alebo len sčasti (§ 41 Občianskeho zákonníka). Na absolútnu neplatnosť právneho úkonu pritom súd musí vždy prihliadnuť, keďže nastáva priamo zo zákona (ex lege) a pôsobí od začiatku (ex tunc). Následne dovolací súd uzavrel, že konanie v predmetnej veci je zaťažené inou vadou, ktorá v konečnom dôsledku bránila dovolaciemu súdu pristúpiť k posúdeniu, či napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, v dôsledku čoho Najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Konanie o dovolaní podanom odporcom 2 bolo súdom prvého stupňa uznesením zo dňa 24.11.2009 č.k. 16C/75/2005-260 s právoplatnosťou ku dňu 29.12.2009, zastavené pre nesplnenie poplatkovej povinnosti.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a že odvolateľ podľa obsahu použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. f) O.s.p.), opätovne preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania - keďže zmena rozhodnutia prvostupňového súdu je založená výlučne na inom právnom posúdení (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a opätovne dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné, keďže rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba voči odporcom 2 a 3 zamietnutá nie je vecne správne, v dôsledku čoho boli splnené podmienky, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa s použitím § 220 O.s.p. zmenil.

Podanou žalobou sa navrhovateľ od odporcov v 1., 2. a 3. domáhal spoločne a nerozdielne zaplata istiny 388.991,85 Sk, dlžného úroku vo výške 273.753,15 Sk a zmluvnej pokuty vo výške 66.274,50 Sk, spolu sumy 729.019,50 Sk, z titulu nesplatenia úveru poskytnutého odporcovi 1, pričom odporcovia 2 a 3 vo vzťahu vystupovali ako ručiteľia tohto záväzku.

Odporca 1 predmetný záväzok uznal s tým, že nevie akým spôsobom ho zaplatí.

Odporca 2 sa domáhal, aby žaloba voči nemu bola v celom rozsahu zamietnutá. Argumentoval tým, že ručením je možné zabezpečiť len takú pohľadávku, ktorá v čase ručiteľského záväzku už reálne existuje, pričom v čase podpísania zmluvy medzi účastníkmi nedošlo ešte k plneniu zo strany navrhovateľa ako veriteľa voči odporcovi 1 ako dlžníkovi. Odporca 2 teda nemohol v čase uzavretia zmluvy platne prevziať ručiteľský záväzok za budúci dlh odporcu 1 voči navrhovateľovi. Okrem toho s poukazom na § 549 Občianskeho zákonníka vzniesol námietku, že sám veriteľ z nedbanlivosti zavinil nemožnosť uspokojenia pohľadávky odporcom 1, v dôsledku čoho odporca 2 je oprávnený plnenie navrhovateľovi odoprieť.

Odporca 3 sa rovnako domáhal zamietnutia žaloby voči sebe vychádzajúc z toho, že predmetný zmluvný vzťah je zmluvným vzťahom podľa Občianskeho zákonníka. S poukazom na § 549 Občianskeho zákonníka argumentoval tým, že odporca 3 má právo plnenie odoprieť, keďže ručenie odporcov 2 a 3 malo byť časovo obmedzené a malo trvať len po dobu zabezpečenia záväzku zriadením záložného práva na nehnuteľnosť, na ktorú bola podpora poskytnutá. Kontrolu dodržania tejto povinnosti mal vykonať navrhovateľ. Okrem toho argumentoval tým, že ak navrhovateľ účinne od predmetnej zmluvy odstúpil, zanikol nielen hlavný záväzok, ale i ručenie odporcov 2 a 3 ako záväzok akcesorický. Odporca 3 tiež namietal, že v predmetnom prípade nejde o záväzok solidárneho charakteru a preto odporcov nie je možné zaviazat' zaplatiť dlh spoločne a nerozdielne, ako i výšku uplatnenej pohľadávky.

Zo zmluvy o poskytnutí podpory uzavretej podľa zák. č. 124/1996 Z.z. o štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších predpisov vo forme úveru č. 307/4286/2001 uzavretej dňa 13.3.2002 medzi

navrhovateľom ako veriteľom odporcom 1 ako dlžníkom a odporcami 2 a 3 ako ručiteľmi bolo zistené, že navrhovateľ poskytol odporcovi 1 podporu na kúpu bytu z prostriedkov fondu vo forme úveru vo výške 395.000,- Sk pri úrokovej sadzbe 3,6% a do doby splatnosti 30 rokov. Odporca 1 sa zaviazal splatiť fondu celý úver i s úrokom pravidelnými mesačnými splátkami, pričom podmienky splácania úveru sú bližšie upravené v čl. IV zmluvy. V čl. VII sa zmluvné strany dohodli na zabezpečení poskytnutej podpory s poukazom na § 546 a § 560 Občianskeho zákonníka ručením odporcov 2 a 3, ktorí prehlásili, že dobrovoľne, slobodne a vážne sa rozhodli prijať povinnosť uspokojiť záväzok dlžníka voči fondu, a to v celosti alebo v jeho nesplatennej časti vrátane úroku, ak dlžník zvlášť hrubým spôsobom poruší ustanovenia zmluvy a ak dlžník neuspokojí na osobitnú písomnú výzvu pohľadávku fondu. Ručiteľia pritom dlžili za záväzok po dobu, dokiaľ nebolo zriadené záložné právo v prospech veriteľa s tým, že za dlh ručia spoločne a nerozdielne podľa § 539 Občianskeho zákonníka a to po dobu do zriadenia záložného práva. Odporca 1 mal zriadiť v prospech navrhovateľa po podpísaní kúpnej zmluvy záložné právo a po zriadení tohto záložného práva ručenie odporcami 2 a 3 malo zaniknúť. V čl. VIII zmluvné strany dohodli, že v prípade, ak je dlžník v omeškaní s úhradou ktorejkoľvek splátky dlhšie ako 6 mesiacov, je fond oprávnený po doručení výzvy od zmluvy jednostranne odstúpiť, ak podmienky uvedené vo výzve splnené nebudú. Pre tento prípad účastníci dohodli, že dlžník je povinný zaplatiť zmluvnú pokutu vo výške 10% z celej dlžnej sumy do 30 dní od doručenia výzvy.

V konaní bolo preukázané a medzi účastníkmi i nesporné, že po platnom uzavretí predmetnej zmluvy navrhovateľ odporcovi 1 predmetný úver poskytol, odporca 1 si však neplnil svoju povinnosť zo zmluvy splácať úver, pričom z dlžnej sumy neuhradil istinu 388.991,85 Sk ako i príslušný úrok. Rovnako bolo nesporným, že v dôsledku porušenia tejto zmluvnej povinnosti navrhovateľ od zmluvy s použitím čl. VIII bod 8.4 jednostranne odstúpil listom zo dňa 29.3.2005, pričom podľa výsledkov vykonaného dokazovania toto odstúpenie bolo riadne doručené všetkým trom odporcom.

V zmysle § 497 Obchodného zákonníka zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

V zmysle § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka touto časťou zákona (tretia časť: obchodné záväzkové vzťahy) sa spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov okrem iných i záväzkové vzťahy zo zmluvy o úvere (§ 497 Obchodného zákonníka). Podľa ods. 4 touto časťou zákona sa spravujú aj vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečení plnenia záväzkov záväzkových vzťahov, ktoré sa spravujú touto časťou zákona podľa predchádzajúcich odsekov, ako aj záložné právo k nehnuteľnostiam pri zabezpečení práv spojených s dlhopismi a záložné právo k cenným papierom v rozsahu ustanovenom osobitným zákonom.

Ručenie je v Obchodnom zákonníku upravené v treťom oddieli hlavy prvej tretej časti v § 303 a nasl. Právnu úpravu ručenia v rámci Obchodného zákonníka pritom možno považovať za komplexnú existujúcu paralelne proti tiež ucelenej úprave ručenia obsiahnutej v § 546 až § 550 Občianskeho zákonníka. Záväzok ručiteľa a dlžníka je naproti záväzku veriteľa a dlžníka záväzkom akcesorickým. Znamená to, že jeho vznik a trvanie sú priamo podmienené existenciou hlavného zaisťovaného záväzku. Subsidiárna povaha ručenia vyplýva z doplnujúceho a podporného postavenia ručiteľa vzhľadom na primárny vzťah dlžníka a veriteľa.

Navrhovateľ a veriteľ z predmetnej zmluvy Štátny fond rozvoja bývania bol ako právnická osoba zriadený zák. č. 124/1996 Z.z. o štátnom fonde rozvoja bývania. Z ust. § 8 ods. 1 písm. a) vyplýva, že fond, ktorého účelom je financovanie štátnej podpory ako pomoci štátu pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu, poskytuje okrem iných druhov podpôr i úvery.

V danom prípade, ako to nesporne vyplýva z textu i obsahu zmluvy, navrhovateľ poskytol odporcovi 1 podporu vo forme úveru v zmysle § 8 ods. 1 písm. a) cit. zák. Zmluva o úvere ako zmluvný typ je upravená výlučne v Obchodnom zákonníku v ust. § 497 a nasl., pričom v zmysle ust. § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka medzi obchodné záväzkové vzťahy, ktoré sa spravujú treťou časťou Obchodného zákonníka, a to bez ohľadu na povahu účastníkov, patria i záväzkové vzťahy zo zmluvy

o úvere, keďže ide o tzv. absolútny obchod. Následne podľa ods. 4 cit. § 261 Obchodného zákonníka sa potom treťou časťou Obchodného zákonníka spravujú aj vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečení plnenia záväzkov zo záväzkových vzťahov, ktoré sa spravujú touto časťou zákona. Keďže v zmysle vyššie uvedeného vzťahu, ktoré vznikajú pri zabezpečení záväzkov z úverovej zmluvy sa spravujú ustanoveniami obchodného zákonníka, použitie obchodného zákonníka na tieto vzťahy ani nemôžu účastníci dohodou vylúčiť, keďže podľa § 263 Obchodného zákonníka sa strany zmluvných vzťahov nemôžu odchýliť okrem iných ani od ust. § 261 Obchodného zákonníka. To znamená, že pre vzťahy, ktoré sa podľa § 261 spravujú Obchodným zákonníkom, ktorým je i daný vzťah vzniknutý na základe zmluvy o úvere, si účastníci ani dohodou nemôžu dojednať, že sa budú spravovať iným zákonom - Občianskym zákonníkom. K vyššie uvedeným záverom dospel odvolací súd už vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí 24Co/295/2007-161 zo dňa 23.1.2008 a tieto závery potvrdil i dovolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení.

Nadväzne na vyššie uvedené odvolací súd potom uzavrel, že ak zmluva o poskytnutí podpory v časti VII. bod 7.1. odkazuje na ust. Občianskeho zákonníka o ručení, je táto časť zmluvy neúčinná, z čoho vyplýva, že ručenie vyplývajúce z danej zmluvy sa napriek tomuto neúčinnému dojednaniu bude spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka o ručení. Dovolací súd tento záver spochybnil s tým, že poukázal na ust. § 39 Občianskeho zákonníka a z neho vyplývajúcu možnú absolútnu neplatnosť právneho úkonu prípadne jeho časti, pre rozpor so zákonom. Odvolací súd je toho názoru, že keďže v zmysle vyššie citovaných ustanovení Obchodného zákonníka účastníci zmluvy nemôžu použitie Obchodného zákonníka - aplikáciu § 303 a nasl. Obchodného zákonníka, na zabezpečenie záväzku z úverovej zmluvy ručením, ani dohodou vylúčiť, ich dojednanie o aplikácii Občianskeho zákonníka na vzťahy vyplývajúce z ručenia je pre rozpor so zákonom v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka neplatné. Keďže dôvod tejto neplatnosti sa vzťahuje len na časť právneho úkonu odkazujúcu na Občiansky zákonník vo vzťahu k zabezpečeniu daného záväzku, pričom z povahy predmetného právneho úkonu - úverovej zmluvy, ani z jej obsahu, ani z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že by túto časť nebolo možné oddeliť od ostatného obsahu, odvolací súd s poukazom na ust. § 41 Občianskeho zákonníka považoval za neplatné a teda neúčinné iba dojednanie v časti odkazujúcej na ust. § 546 a § 560 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd je toho názoru, že len samotný odkaz na Občiansky zákonník, namiesto kogentných ustanovení Obchodného zákonníka o ručení, nespôsobuje neplatnosť dohody o ručení, ktorá inak má náležitosti podľa ust. § 303 a nasl. Obchodného zákonníka, keďže právna kvalifikácia záväzku nie je podstatnou náležitosťou zmluvy. I podľa záverov NS SR v rozsudku z 18.5.2000 sp. zn. 4 Obo 115/99 publikovanom pod R 11/2001, poukaz na konkrétne ustanovenia Občianskeho zákonníka v ručiteľskom vyhlásení, v situácii keď ide o zabezpečenie plnenia záväzku z obchodného záväzkového vzťahu, nerobí ručiteľské vyhlásenie neplatným. Priamo zo zákona - z vyššie citovaných ustanovení Obchodného zákonníka (§ 261 ods. 4 v spojení s § 263 Obchodného zákonníka) totiž vyplýva, že daný ručiteľský záväzok sa bude kogentne spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka o ručení.

Vyššie uvedeným stanoviskom sa zároveň rešpektuje všeobecne v právnom poriadku uplatňovaná zásada favor negotii. V zmysle už konštantnej súdnej judikatúry základným princípom výkladu zmlúv je priorita takého výkladu, ktorý nezakladá neplatnosť zmluvy pred takým výkladom, ktorý neplatnosť zmluvy zakladá, ak sú možné oba výklady. Je tak vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s tým spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. Nie je ústavne konformné a je v rozpore s princípmi právneho štátu taká prax, kedy všeobecné súdy uprednostňujú výklad vedúci k neplatnosti zmluvy pred výkladom neplatnosť zmluvy nezakladajúcim. Uvedená zásada favor negotii velí v pochybnostiach uprednostniť výklad, ktorý podrží platnosť právneho úkonu pred výkladom, ktorý znamená jeho neplatnosť. Uvedené rešpektuje tiež súkromnoprávnu zásadu, že zmluvy majú byť plnené, bývajú uzatvárané preto, aby platili a aby sa nimi strany riadili. Uvedené platí i napriek tomu, že zmluvy spravidla nebývajú formálne dokonalé.

Po vyriešení otázky akými ustanoveniami ktorého zákona sa predmetný vzťah spravuje, bolo potrebným pristúpiť zodpovedaniu ďalšej spornej otázky - aké boli dôsledky odstúpenia navrhovateľa od predmetnej zmluvy.

V zmysle § 344 Obchodného zákonníka od zmluvy možno odstúpiť iba v prípadoch, ktoré ustanovuje zmluva alebo tento alebo iný zákon.

V zmysle § 311 Obchodného zákonníka ručenie zaniká zánikom záväzku, ktorý ručenie zabezpečuje (ods. 1). Ručenie však nezaniká, ak záväzok zanikol pre nemožnosť plnenia dlžníka a záväzok je splniteľný ručiteľom alebo pre zánik právnickej osoby, ktorá je dlžníkom (ods. 2).

V zmysle § 351 ods. 1 Obchodného zákonníka odstúpením od zmluvy zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy. Odstúpenie od zmluvy sa však nedotýka nároku na náhradu škody vzniknutej porušením zmluvy, ani zmluvných ustanovení týkajúcich sa voľby práva alebo voľby tohto zákona podľa § 262, riešenia sporov medzi zmluvnými stranami a iných ustanovení, ktoré podľa prejavenej vôle strán alebo vzhľadom na svoju povahu majú trvať aj po ukončení zmluvy. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia strana, ktorej pred odstúpením od zmluvy poskytla plnenie druhá strana toto plnenie vráti. Pri peňažnom záväzku spolu s úrokmi vo výške dojednanej v zmluve pre tento prípad, inak ustanovenej podľa § 502. Ak vracia plnenie strana, ktorá odstúpila od zmluvy, má nárok na úhradu nákladov s tým spojených.

Podľa ust. § 506 Obchodného zákonníka, obsiahnutého v diele V - Zmluva o úvere, ak je dlžník v omeškani s vrátením viac než dvoch splátok alebo jednej splátky po dobu dlhšiu ako tri mesiace, je veriteľ oprávnený od zmluvy odstúpiť a požadovať, aby dlžník vrátil dlžnú sumu s úrokmi.

Z vyššie citovaného ustanovenia § 351 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že odstúpenie od zmluvy sa nedotýka okrem iného tých ustanovení zmluvy, ktoré vzhľadom na svoju povahu majú trvať aj po ukončení zmluvy. Podľa názoru odvolacieho súdu povinnosť vrátiť finančné prostriedky poskytnuté na základe zmluvy o úvere a to dlžnú sumu i s úrokmi je typickým znakom, ktorý charakterizuje záväzkový vzťah, ktorý vzniká na základe zmluvy o úvere (§ 497, § 504, § 505, § 506 i § 507 Obchodného zákonníka). Povinnosť vrátiť prostriedky poskytnuté na základe zmluvy o úvere po odstúpení od zmluvy, ale nie je dôsledkom všeobecnej reštitučnej povinnosti vyplývajúcej z § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka. Vyplýva priamo z ust. § 506 Obchodného zákonníka, ktoré je vo vzťahu k všeobecnej úprave odstúpenia od zmluvy podľa § 344 a nasl. resp. § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka špeciálnou úpravou (k rovnakému záveru prišiel i NS ČR vo veci sp. zn. 32 Cdo 513/2010). Odvolací súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že záväzok vrátiť prostriedky z úverovej zmluvy spolu s úrokom trvá aj po odstúpení od zmluvy v zmysle § 506 Obchodného zákonníka. V dôsledku toho aj keď navrhovateľ od úverovej zmluvy odstúpil, nemení to nič na tom, že peňažné prostriedky boli odporcovi 1 poskytnuté, že dlh vznikol plnením na základe úverovej zmluvy a splnenie povinnosti, ktorá vznikla z tejto zmluvy je zabezpečené ručiteľským záväzkom odporcov 2. a 3. Vychádzajúc z uvedeného záväzok odporcu 1 vrátiť poskytnuté prostriedky nezanikol a nezanikol teda ani ručiteľský záväzok odporcov 2. a 3., ktorý je svojou povahou akcesorický. Dlh navrhovateľa uplatňovaný žalobou je teda dlhom z úverovej zmluvy a preto sa naň vzťahuje ručiteľské právo, ktorým bol zabezpečený (obdobne rozhodnutie NS SR č. 40bo 102/99).

Zaistením pohľadávky s príslušenstvom predstavujúcej povinnosť dlžníka vrátiť veriteľovi peňažné prostriedky, ktoré mu veriteľ poskytol na základe zmluvy o úvere, od ktorej pre omeškane dlžníka odstúpil, sa vo vzťahu k inštitútu ručenia zaoberal i NS ČR v rozsudku z 9.2.2000 sp. zn. 32Cdo 1046/98. Súd uzavrel, že odstúpením od zmluvy o úvere nezanikajú všetky práva a povinnosti strán z tejto zmluvy, ale iba tie práva, ktoré mal dlžník podľa zmluvy voči veriteľovi a im zodpovedajúce povinnosti veriteľa. Povinnosť dlžníka vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky odstúpením od zmluvy nezaniká a veriteľovi teda z tohto dôvodu nemôže vzniknúť nová pohľadávka podľa ust. § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka. Odstúpením sa iba menia podmienky, za ktorých je dlžník povinný uvedenú povinnosť plniť; dlžník naďalej nie je povinný splniť dlh v lehotách a za podmienok dojednaných v zmluve, ale na požiadanie veriteľa a v plnom rozsahu. Povinnosť dlžníka vrátiť veriteľovi dlžnú čiastku s úrokmi po odstúpení od zmluvy o úvere podľa ust. § 506 Obchodného zákonníka, teda nepredstavuje „sekundárny záväzok“, ale záväzok „pôvodný“, ktorý sa odstúpením od zmluvy modifikoval vo svojej splatnosti. Ak odstúpi veriteľ od zmluvy o úvere pre omeškane dlžníka (§ 506 Obchodného zákonníka) a ak je preto oprávnený požadovať, aby mu dlžník vrátil dlžnú čiastku s úrokmi, je tento modifikovaný záväzok zaistený záložným právom zriadeným k zabezpečeniu záväzku zmluvy o úvere, prípadne

ručením zabezpečujúcim podľa § 303 a nasl. Obchodného zákonníka pohľadávku dlžníka zo zmluvy o úvere.

S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu, odvolací súd uzatvára, že ručiteľský záväzok odporcov 2. a 3. vyplývajúci z predmetnej zmluvy nezanikol a sú teda v spore pasívne legitimovaní. Preto ak prvostupňový súd žalobu voči nim zamietol, vec nesprávne právne posúdil a nadväzne vo veci i nesprávne rozhodol.

Keďže v zmysle § 304 ods. 2 Obchodného zákonníka ručením je možné zabezpečiť aj záväzok, ktorý vznikne v budúcnosti, neobstojí námietka odporcu 2., že jeho ručiteľský záväzok nevznikol, keďže v čase podpisu zmluvy ešte ním zabezpečený dlh odporcu 2. neexistoval. Ručenie v obchodných záväzkových vzťahoch je v Obchodnom zákonníku upravené komplexne a na vzťahy z neho sa preto nepoužijú ustanovenia Občianskeho zákonníka o ručení. V dôsledku toho nie je možné použiť ani ust. § 549 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ručiteľ môže plnenie odoprieť pokiaľ veriteľ zavinil, že pohľadávku nemôže uspokojiť dlžník, na ktoré sa odvolávali odporcovia 2. a 3. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje tiež na publikované rozhodnutie NS SR 4Obo 115/99 z 18.5.2000.

Keďže v prípade vzťahu odporcov nejde o oddelené ani solidárne záväzky, bolo potrebné povinnosť odporcov vyjadriť spôsobom zodpovedajúcim danému vzťahu dlžníka a ručiteľov. Odvolací súd pritom poukazuje na to, že v zmysle § 153 ods. 2 O.s.p. súd nemôže prekročiť iba celkovú výšku plnenia uplatňovaného navrhovateľom; nie je však viazaný návrhom, aby odporcom bola uložená povinnosť spoločne a nerozdielne a ani delene (ZsP 5/2003 č. 74).

Z výroku citovaného rozsudku Najvyššieho súdu vyplýva, že predchádzajúci rozsudok Krajského súdu v Trnave bol zrušený iba v napadnutej časti teda vo vzťahu k dovolateľovi -odporcovi 3, vo vzťahu k odporcom 1. a 2. teda nadobudol právoplatnosť a predmetom tohto rozhodnutia odvolacieho súdu mohlo byť potom iba rozhodovanie vo vzťahu k odporcovi 3.

S poukazom na vyššie uvedené zdôvodnenie následne odvolací súd s použitím § 220 O.s.p. napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v zatiaľ neprávoplatnej časti - voči odporcovi 3. zmenil tak, že odporcom 1. až 3. uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi listinnými dôkazmi preukázaný dlh, v odvolacom konaní nespornej výške 24.199,01 Eur pôvodne 729.019,50 Sk, ktorý spočíva z istiny 388.991,50 Sk, z úroku 273.753,15 Sk a z dojednanej zmluvnej pokuty vo výške 10% z istiny a úroku vo výške 66.274,50 Sk, všetko do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia (§ 160 ods. 1 O.s.p.), s tým, že plnením jedného z odporcov zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných odporcov.

V konaní plne úspešnému navrhovateľovi vzniklo podľa § 142 ods. 1 a v odvolacom konaní v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., právo na náhradu trov konania voči neúspešným odporcom. Náhradu trov dovolacieho konania si navrhovateľ neuplatnil, náhradu trov odvolacieho konania si formálne uplatnil, ale podľa obsahu spisu mu žiadne nevznikli, ani ich v lehote podľa § 151 ods. 1 nevyčíslil. Navrhovateľ si ale uplatnil náhradu trov prvostupňového konania v rozsahu cestovných nákladov na štyri pojednávania prvostupňového súdu v sume 1.385,- Sk. Za cestu dňa 12.6.2006 osobným automobilom Bora pri spotrebe 7,1 l na 100 km, vzdialenosti 132 km a cene benzínu 39,30 Sk za liter sú cestovné náklady 368.30,- Sk, cestovné náklady dňa 22.11.2006 tým istým automobilom pri cene benzínu 37,50 Sk činia 351,50 Sk a pri cestách dňa 22.1.2007 a 26.1.2007 pri rovnakej cene benzínu 35,50 Sk sú cestovné náklady po 332,70 Sk; spolu 1.385,- Sk t.j. 45,97 Eur. Náhradu týchto trov navrhovateľovi odvolací súd priznal a zaviazal ju odporcov zaplatiť rovnako ako žalovaný dlh.

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je možné podať odvolanie.